

*Quel approbation
avant publication
l'administration de l'Etat*
THỦ NAM. — số 210

DEPOT LÉGAL

JEUDI 21 AVRIL 1921

LE COURRIER DE L'OUEST
EDITION EN QUOC-NGU'

AN HÀ NHỰT BÁO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction — Rédaction — Administration — Boulevard Delanoue, CANTON

TỔNG LÝ: TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHAM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHỰT TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-PHÁP

BỘN CHỮ LANGSA

BỘN CHỮ QUỐC NGỮ

TRỌN NĂM..... 5 1 00
SÁU THÁNG..... 3. 00
MUA LÃ MỖI SỐ..... 0. 10

TRỌN NĂM..... 3 1 00
SÁU THÁNG..... 2 00

BỘN QUỐC-NGỮ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM..... 7 1 00
SÁU THÁNG..... 4. 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư
M. Trần-đắc-Nghĩa mà thương nghị.
Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cáo bạch

Kính tỏ cùng chư quý vị:
Tại nhà in Hậu-giang (Cánthor) có lãnh in đủ các kiểu Catalogue có hình (Catalogues illustrés) như đồ phụ tùng xe máy, các thứ đèn đồ dùng trong nhà và đồ ăn bàn (vaisselles).

Bổn hiệu mới mua nhiều clichés tốt. Vậy chư quý vị muốn cần dùng xin gửi thơ thì bổn hiệu sẽ gửi bình kiểu cho mà xem và sẽ tính giá thiệt nhẹ hơn các nơi.

Nhà in Hậu-giang
Kính cáo

Entrepot de Vinhlong
Nguyễn thành-Điêm
IMPORTATION EXPORTATION

BÁN SỈ VÀ BÁN LẺ

Hàng tạp hóa—Đồ hộp hiệu "Casse-grain"—Bánh mì hiệu "Lefèvre-Utile"—Rượu chắt và các thứ rượu mạnh hiệu nổi. Đồ ăn chế theo kiểu kiêm thời: Dầu thơm—Savon "Cadum"—Áo Chemises của nhà chế tạo riêng hiệu "La Mondiale".

XE MÁY VÀ ĐỒ PHỤ TÙNG XE HƠI—VỎ XE HƠI HIỆU "Goodrich".

Ở Bắc-kỳ (Tonkin) đều có lại thường hàng hóa như sau này: Bền chế kiểu "Thonet": Ghế xích-đu—Ghế có da (Fauteuils) Ghế ngồi (chaises) và đồ để phòng khách vân vân.

Rương di tàu, đồ-nón, valises đồ vật dùng theo cuộc đi đường yên ngựa và đồ bắc kẻ (thầy đều bằng da thuộc).

GIÁ NHẸ HƠN CÁC NƠI—CÁCH GỬI HÀNG HÓA MAU LẺ LẮM

Nhà chánh tại Vinhlong (Thánh) Đường Salicette. Tiệm ngành ở Bắc-kỳ: 90-92 Avenue Paul-Doumer Hai-phong. 13 Rue du Coton (Hàng-trống) Hà-nội.

Nhà ngủ và nhà hàng bán cơm tây

HIỆU: TÂN-PHAT-LỢI

ở đường Bd Maspéro gần cầu tàu lục Tỉnh (SỐC-TRĂNG)

Kính thỉnh quý khách nếu có việc đi Sóc-trăng tới lỡ đường xin dừng bước ghé lại nghỉ ngơi tại đây. Có phòng ngủ tinh vi khoan khoái, lại có quạt máy và đèn điện; tất một lời là đủ đồ cần tôi có bán các thứ rượu và cơm tây: việc nấu lại càng kỹ lưỡng vì cứ dự theo cách Vệ-Sinh.

Còn như khách có muốn cần dùng cơm Annam xin cho tôi hay trước một giờ thì tôi cũng sẵn lòng làm cho vừa ý. Xin Quý-khách chiếu cố đến, tôi lấy làm cảm.

Chủ nhơn: Tư Cảnh kính mời.

Khương Thới dit Gông

178, 180 Rue Ang-Duong. 178, 180

Tiệm tôi có làm đồ nữ trang (bijouterie) để bán, và có bán những đồ phụ tùng xe hơi, xe máy và xe kéo xin kể ra sau đây:

Kính vàng neo, chuỗi bông, cà-rá, đồ làm đồ thứ. Dầu-ếch-săng-Sen (essence Shell) dầu nhớt để vỏ máy xe hơi (Huile le pour automobile) mỡ bôi trơn cho máy xe hơi (graisses pour automobile) đá thấp đèn xe hơi (carbure), vỏ ruột xe hơi hiệu tây và huê-kỳ (enveloppes et chambre à air marques Michelin et américaine) xe máy hiệu hê-rô (bicyclettes marque Peugeot) và tôi có bán đồ mới (écaillit) lược chải đầu đủ thứ và đồ của đầm (madame giầy tây, giầy (annam) dầu thơm áo thun mua bên tây lại (commandé en France).

Như các ông và các bà muốn dùng xin gửi thơ đến tôi sẽ lập tức gửi (coure remboursement) đến cho.

Nay kính
Trần-văn-Gông
Bijoutier Pnom-penh

HÀNG HẬU GIANG

vốn đăng 1.000.000

Hàng này của Lanessa và Annam dùng vốn lập tại Cán-thor. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nội tắc một đến là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Công gởi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rơm hàng miá.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

Máy vẽ hình mới bày

Người ta mới bày ra một cái máy vẽ hình rất tiên, hình nhỏ muốn vẽ ra lớn hay là nhỏ hơn cũng được, tùy ý mình vẽ máy lên cao thấp. Lấy 1 miếng hình gắn vào từ nhiên tấm kiến trong máy dọi hình xuống giấy, mình cứ cầm viết cứ theo nét cái hình mà vẽ thật là dễ lắm.

Có bán tại nhà in Hậu-giang Cánthor mỗi cái máy giá 60\$.00. Ai muốn mua hoặc xem cái máy đó, xin đến nơi M. Trần-đắc-Nghĩa Directeur de l'Imprie de l'Ouest à Cánthor.

Sách mới

Tại nhà in Hậu-Giang (Cánthor) có bán sách mới in rồi như: sách "Khuyến-sĩ ca" của M. Lê-trung-Thu thì rất hữu ích cho trẻ em, vì đặc độ 10 thiên nói về BỐN PHẦN CON TRẺ PHẢI CƯ XỨ CÙNG NGƯỜI TRƯỞNG THƯỢNG; còn truyện "Hồn Tơ-Nguyệt và Ngô-Phùng Lân" của M. Trần-văn-Hương tích đặt để rất hay và ngộ.

Chư vị nên mua xem, trước là thấy đều lạ mà chưa, sau cũng được giúp vui giây lát.

Giá bán mỗi cuốn

sách "Khuyến-sĩ ca".....0\$25
truyện "Hồn Tơ-Nguyệt".....0 10
Truyện Ngô-Phùng Lân.....0 20

Ai mua nhiều sẽ tặng tích giá rẻ hơn

Nhà in Hậu-Giang kính cáo.

Xin ghé mắt

Kính trình cho lục-chân chư-quân tử rõ tại nhà in Hậu-giang Cánthor có trữ bán đồ phụ tùng như: giấy, đèn rửa bình, carton dán hình 6 1/2x9; 9x12, 13x18, nước thuốc rửa bình, v. v.

Có máy viết hiệu "Smith Premier" n°10 tốt nhất hạng, máy viết hiệu "Virotyp" giá tính rẻ luôn, xin đồng-bang chiếu cố.

Nay kính cáo.

Trần-đắc-Nghĩa.

Quản-lý: Ấn-quán An-Hà Cánthor

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập Cánthor

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thấy rõ tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây mua tại hàng bán bột tốt có danh tại Saigon.

Bình cứ tôi mỗi ngày ra 2 kỳ: 1 kỳ 4 giờ sáng, và 1 kỳ 2 giờ chiều. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ kiến, có rộng nước kiến lên không dưng, ruồi bọ không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp bạng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Muôn mua mật ong

Ai có MẬT ONG muốn bán mấy tạ xin đến nơi Bổn-quân

Ấn-quán An-hà Cánthor

Kính cáo:

Cùng chung ở trong một thời buổi u ám giá-mang, thì thật cũng đáng thương tâm; nhưng không đến nỗi sinh ra cái vạ ép dè nhau, chen lấn nhau trên con đường sinh-hoạt như ở giữa lối này. Xưa kia dân ta còn dùng tiền kẽm, ngày làm công không đáng mấy đồng, mà sự tiêu xài cũng được đáp-đổi, bần-á tiện-tặng ra thì lại chắc khá giàu; không như ngày nay người làm công một ngày ít ra cũng uôm bảy cái, thế là ta thâu

Hỡi người Annam!
Sao để tiền bạc ra khỏi xứ
mình?

Hãy dùng thuốc hút hiệu **CON GÀ** thuốc chưa vấn
và vấn rồi

VÌ THUỐC NÀY NGON HƠN HẾT.

ĐÃ THƠM THO LẠI GIÁ RẺ HƠN CÁC THƯ KHÁC.

Thuốc CON GÀ trồng tại xứ Đông-Dương

Nên giúp hội *Société des Tabacs de l'Indochine*,

66 Boulevard Bonnard. — Saigon

hầu giúp muôn ngàn người Annam.

vô gấp mười lần khi trước, mà ngày
nào tháng nấy cũng chỉ tay làm bằm
nhay. còn nỗi nợ nần rên kêu là khác.

Bởi nhất thiết món gì cũng đắt
đồ sự gì cũng gia-lãng, cái tháng quanh
năm chỉ lo trả những là tiền nhà phố,
tiền dầu đèn, tiền cửi lúa nước nôi, món
nào cũng tốn kém, ấy là chưa kể sự ăn
mặc hàng ngày.

Nếu nói thế thì cũng có khí quá, vì
đấy là tính với những người ở thành-
thị chứ những kẻ nhà quê thì không đến
nói tiêu phí lắm. — Ừ, điều ấy cũng phải
chút. Nhưng nếu người nhà quê không
phải chịu những khoản tiêu phí ấy, thì
lại nên biết rằng không bao giờ tiền công
họ được đắt-đỏ như người ở thị-thành;
bất quá là đôi ba ngày nghỉ, một ngày
làm, ăn uống cực khổ, thì mới vừa đủ
đó thôi.

Nhằm buổi cạnh tranh này, bảo rằng
nếu ta có năm ba ngàn đồng thì chắc ta
mong làm giàu được, điều ấy tưởng
cũng khó tin.

Nghề thương mại dân ta vừa mới
bùng con mắt, thế mà các nước họ đã
di đến cái địa vị ấy rồi; thêm nỗi khách
trú cùng nắm tay nhau vây phủ lấy ta,
khiến cho ta lấy làm lúng-túng bức mình
muốn vùng-vẫy cũng khó bề vùng-vẫy.

(Còn nữa)

T. Q. TIỀN

Hai tiếng khen chê

Hai tiếng khen chê mới nghe qua thật
là chẳng khó, song khen chê mà biết
biết-phẩm chuẩn-đích cái sở-ngôn sở-
hành của người làm cho phân-minh, vậy

Có hàng ngành và
người thay mặt trong
cả hoàn cầu

Descours & Cabaud

PRODUITS METALLURGIQUES.

Vốn 40 triệu quan

Số 1, Quai de Belgique Saigon

BÁN SỈ — BÁN LẺ

Hãy đến viên kho chúng tôi hay là viết thư hỏi giá: Đồ khí dụng trồng trọt.
Cây ruộng, cây xới đất, cùp, rựa, cuốc, v.v. v.v. v.v.

Xương lán (Tro rải ruộng)

Đồ dùng cho những người làm việc làm.

Đồ dùng: cái nhà, cái đe dùng đúc súng, dĩa.

Ciment Tonkin (có trữ bán tại hàng này mà thôi), gạch và đất xây lò, đồ thứ bơm
(pompes) ống dẫn và sắc, xe rửa và đường rầy hiệu Decauville (matériel Decauville)
Đinh ốc, bu lông (boulons), giấy kẽm, màn màn đúc, dây cables, giấy gai
vì xe bò, sắc làm nhà, đồ dùng trong nhà hàng các v.v. v.v. màn màn sơn
dầu trong đèn khí đá. Tủ sắc tốt không cháy và cây khóa không được hiệu 'Le
Gaulois' tốt hơn hết, ghế bàn hiệu Thonet, thuốc súng.

mới gọi là kẻ biết khen chê đó.

Chỉ việc của người ta làm, mình
chẳng rõ cái mục đích là gì, hiểu không
đặng xác-định, hề thuận-ý thì khen,
nghịch-ý thì chê, lại có khi nhầm phe-
doán của mình đầu quấy cũng khen, khác
phe-doán dân hay cũng đem lòng bất
phục. Khen chê như thế nghĩ cũng đáng
tức cười cho.

Cái khen chê tuy chẳng khó, nhưng
mà nó biệt phân 2 bậc, một bậc khen
chê mà biết tiêu-chuẩn phẩm-hạnh, tài-
năng. Hề phẩm-hạnh tốt, tài-năng giỏi
thì là hiền-nhân, là quân-vĩ, là hảo-khiết
là anh-hùng; còn phẩm-hạnh xấu, tài-
năng nhăng có, thì là dung-chung, là
phàm-phu, là tiểu-nhân, là ngu-xuẩn.
Đây là cái khen chê của trang học-thức
trượng-phu độ lượng, còn khen chê mà
không quán gì đến phẩm-hạnh, không
kể gì đến tài-năng, chỉ xô về đường tiền
tài, thế-lực, phe-doán, thì cái khen-chê
này dễ làm một trò cười cho hàng tri-
thức vậy. Vẫn thường thấy thường nghe
những lời bình-luận của nhiều người

trong lúc chuyện-văn với nhau: Chú
Mịch có tiền nhiều xài đúng bực, anh
Cam đặc thế với quan trên đáng khen;
Chú Ôi thật thà dễ cho người hiệp đáp
nên chê, anh Xoài hà-tiện thấy ghét,
v.v. v.v. Ôi! Khen chê mà không kịp xét
cái đức-bạnh, quấy phải của các hạng
người làm ra đó thế nào..? Vậy thì cái
khen chê ấy chẳng qua là trông cái vẻ
bề ngoài mà không xét thấu đến cái
cốt ở bề trong, là những lời bình-phẩm
vô vị của kẻ tiểu-nhân hồ-bàm đó thôi.

Cho hay: người ở đời mấy ai tránh được
tiếng khen chê, rất đời Tạo-hóa là một
đấng thiêng-liêng mẫu-nhiệm còn tránh
chẳng khỏi miệng đời dị nghị. Sách có
câu: Cao lương tuy mỹ, chúng khẩu nan
điều, cao-lương tuy ngon-ngọt, song
miệng chẳng còn chê khen, từ cổ chí
kim, những bậc trung-thần nghĩa-sĩ
đều có tài ích quốc lợi dân di nữa; cũng
chẳng thế nào làm cho vừa ý dặng cá
mọi người...?

Vậy nên: những việc của mình làm
mà dặng một tiếng của bậc thừa-giá

trương-phu cho là phải, thì cũng vui lòng, hơn là muôn muôn ngàn ngàn lời khen chê nghị luận của bọn tiểu-nhân thì tương cũng không đủ mừng và cũng không đủ buồn đó.

Tóm luận: muốn khen chê cho đúng đắn, bình-phẩm được phân minh cái việc của người nào làm đó, thì mình phải xét trước lấy mình coi cái tài bộ của mình có bằng người đó chăng...? phải rõ cho thấu đáo sở-ngôn sở-hành của người muốn nói muốn làm đi gì...? dẫu bề nào cũng cứ do nơi lương tâm công-chánh của mình, đừng vì tư thù mà không xét nét chỗ phải của người làm. Nếu đáng vậy thì mới nên bình-luận phán-đoán việc của người khác làm cho.

P. K. X.

Cái hại xa không thấy

(Tiếp theo)

Bảo rằng: tánh ích-kỷ là một sự rất quang hệ cho vận mệnh nước nhà ta thì chắc cũng trái tai những người mang tánh ấy. Nhưng nếu trái tai mà bỏ ích trong muốn một, thì kỷ giả có ngại gì.

Những kẻ chỉ biết lấy mình mà chẳng biết lấy người, bao giờ cũng muốn cho những sự giàu sang, hay giới đều trút lọt vào cái túi tham không đáy của mình, thì dẫu đã có học thức đến đâu, tương cũng là để một cái gương khả-ố. Thế mà lắm người không chính nghị, có văn hay tài giỏi thì chỉ cứ bo-bo, không hề chịu truyền bá cho ai; cũng chẳng muốn ai được thông hiểu như mình, vì e nhiều người thông hiểu thì sự bay

giới ấy phải nhẹ giá đi. Thà cam gói đem theo trong cơn mai một, cũng ưng làm vua một mắt trong nước dân dui, chứ không chịu làm người sáng láng trên hoàn-hải.

Làm ruộng thì chỉ muốn cho tự mình được đắc thóc, ai thất cũng mặc ai, thấy lúa đắc-đỗ chừng nào thì lại càng ưng đẹp tươi-cười, để tăng giá mãi lên chừng nấy.

Kẻ làm thợ thấy lại hay ganh ghét người cùng đồng nghiệp với mình; những việc tí-mỉ khó khăn thì chẳng bao giờ cho ai dóm đến, tựa-hổ như Tạo-hóa đã hãm-phú cái tính khéo-léo ấy cho mình, thì càng gì phải công bố ra, lại không để mà tự-hưởng.

Những nhà thương mãi càng tranh lẫn nhau, mạnh thắng, yếu thua, chứ không xem nhau như con một nhà, như người một máu. Bình tình lấy cái tánh tư-tư tư-lợi vào lòng, mà điều nầy, tương cũng chẳng khác chi với mấy điển đã kể trước kia, chỉ e đặc quế & chỉ, giàu đó khó ta, chứ không biết nếu cửa hàng ta cũng đặc thì nghề ta mới thịnh-phát, đồng bang ta cũng giàu thì xã hội mới vững-vàng cho.

Ồi! kẻ ra thiệt cũng nhiều nỗi chán-phấn, làm trò dung-dở, các nước văn-minh trên thế giới chỉ vì một tấm lòng yêu nhau, công việc chi mà em khởi xướng ra thì tức khắc đã có anh dạy bảo đặc điều. Nhất thiết sự gì, dẫu si nòng, dẫu công thương, cũng đều biểu đồng-tình cho ngày càng chấn hưng lên, thế nên cái tiếng yêu nước của họ không phải nói, là cũng kết quả được ngay.

Dân ta không như thế đâu, những tiếng đoàn-thể, những câu biểu đồng-tình là chỉ ở nơi chót lưỡi đầy thôi, thành ra thời buổi nầy cái nông nổi ngông dị hành nang, thiệt tướng: cũng không phải là nói quá.

Nếu lấy sự biến tình của dân ta cùng đối với nhau trong các con đường sinh hoạt mà sánh với truyện con kiến tha hội thóc, thì thật cũng có khi nhẹ thể, vậy xin cứ tóm luận rằng: từ đây ta nên lấy cái gương Âu-Mỹ để làm kim nam-châm. Gương ấy có thể cho ta soi chung, hầu xem người rồi nhấm lại mình, như thế chắc sau nầy ta cũng bắt bầm ruột mà tự than: ôi! cũng trong một cái gương đời, mà người thế ấy ta thế kia, như một trời một vực.!!

Chỉ mong cho tự mình được giàu được khéo mà chẳng biết mong cho người trong một nước cũng khéo cũng giàu thì thật là thấy cái lợi nhân tiện mà chẳng thấy cái hại về sau đó; đường ấy thử hỏi: đến thời kỳ nào, ta mới được tiến bộ lên, đứng vững trên cái địa-vị sinh tồn, hầu gọi tiếng thơm lây nơi ngoại quốc...!

T. Q. Tiên

Một đêm trăng trọc

Độ rày gần mùng xuân bước qua hè, khi trời nóng-nực, nóng-nực thật, đêm nào, có ít nữa quá 11 giờ thì mới yên giấc được. Một đêm kia (mồng 10 tháng ba) trời thật là nực, cây im gió lặng, trăng lơ mờ khi tỏ khi lu, tôi và bạn

bắt từ chợ dạo tới cầu tàu Lục-tỉnh, gặp biết bao là đoàn ba lô bảy, kẻ đi xuống người đi lên, lớp ngồi xe song-mã, lớp xe kéo, xe hơi, lớp thì đi bộ; nườp nượp như mây tuôn, như nước chảy, xem cái quang-cảnh đêm nóng-nực nầy cũng có vẻ vui-đẹp thật. Hi một chập, bạn tôi trở gót phàn tay về nghỉ, tôi cũng thôi bộ về nhà. Lúc bấy giờ xem ra cũng yên tĩnh (độ chừng 11 giờ) ngoài đường hơ vẫn khách vẫn lai, vì mọi người ai cũng toan về nghỉ-nghỉ, chỉ còn một mình tôi, không ngủ được, cứ thao-thức hoài bết nằm lại đây, hể đứng lại ngồi, buồn cha chả là buồn, dường như nhớ ai trông ai vậy. Canh thì khuya, trời thì êm, gió thì lặng, ngoài cái tiếng muỗi ve ve và cái tích-tắc tích-tắc của đồng hồ, chỉ còn lâu lâu nghe con bán nem-nướng trời động rao một tiếng, thêm tên khách bán mì nhiep sanh nghe lóc-cóc-cup, lóc-cóc-cup inh-ôi bên tai làm cho tôi không thể nào mà yên giấc, ngổn ngang phức cơn buồn. Buồn thật! Đang cái lúc buồn nầy biết lấy chi mà giải trí...? Tương khi chẳng chỉ cho bằng tháp đèn lên, giờ báo An-Hà, báo Lục-tỉnh xem chơi, trước là đi-dường tánh tình, sau rộng bề kiến-thức. Lúc bấy giờ một mình đối với ngọn đèn khuya cùng năm bảy tờ báo. Nào xem mục xã-thuyết, mục dư-luận, mục hải-dâm, mục ngoại-quốc tân-văn; rồi xem đến mục thời-sự trong các tỉnh, thấy mỗi bài đều bỏ ích cho quốc-dân cả, thì lòng tôi hớn hờ khoái lạc vô cùng, thật cái cảm tình khoái lạc thành ra lai-lãng chưa-chang. Dám lạm nghĩ rằng: một tờ báo không có

sức lực chi mà từ nhiên mạnh như thần không có cánh mà bay cao ngất ngưởng, lại chất-chứa biết bao nhiêu điều trân trọng cho phồn tục nước nhà. Tờ báo có thể nói được rằng là mạng vận của quốc gia đó. Mà thật vậy, ta thử xem, còn cái gì quý báu bằng nó nữa; vì bao nhiêu cái tinh-thần hoạt-bát, cái lý-tưởng uyên-thâm của các nhà soạn-báo danh giá trong nước đều thâu-thập phổ diễn lên trên tờ báo cả. Nào những lời cái lương phong tục, hình-phẩm thể-thái nhà-tinh, chấn-chỉnh việc nông, công, cổ, v.v.v... toàn những việc ích dân lợi quốc. Thế thì tờ báo là cái toa thuốc bổ, cái vật ăn ngon và cái kim chỉ nam của một nước. Nếu ta biết đem con mắt mà chủ ý suy nghĩ vào trong khi đọc báo thì nó bổ ích cho ta biết là bao...!

Khả thử xem các nước bên Thái-Tây, phong hóa được mỹ-lệ, nhân cách được hoàn-toàn, ấy cũng nhờ trong nước có nhiều báo-quán và nhờ về cái lòng dân hâm-mộ đọc báo.

Nói lên cái lòng dân bên Thái-Tây hâm-mộ đọc báo, rồi nghĩ mà thẹn cho ta. Dân nước ta, ngoài một ít người ở thành-thị, một vài người ở chốn lương-thôn, thì phần nhiều, nhiều lắm, đều chẳng kể cái giá-trị của tờ báo là gì. Một ngàn nhà đếm chưa được một nhà đọc báo, có khi mua rồi chẳng động đậy tí, dùng mà gói đồ (câu-khố, thuốc, v.v...) chứ nào có để con mắt vào xem qua hay dở bao giờ...? Ôi...! thấy người mình đối với tờ báo một cách rất ơ hờ, rất lác-lắc mà đứng đưng, mà buồn-bá

mà chán-ngán.! Như thế: báo sao trong nước văn-minh không chậm bước, dân trí chẳng mở-mang, sanh-kế chẳng phát đạt, chữ-công-tộc không hèn yếu cho dặng ???

Lữ-văn-Phúc
(Cántho-ville)

Phải giữ kèo lăm

Bổn-Báo chúng tôi để ý viết bài này là vì điều công ích mà viết, chứ không phải vì dạ riêng tay, xin các ngài lượng biết. Cách ít tuần trước M. Nguyễn-văn-Tinh có tờ về tới hai của tiệm mua bán giấy cầm đồ khách, vì tư lợi mà sinh ra cái hại chung cho đồng bào ta, thế nào, chắc các ngài quan cũng đã được mục kích.

Nay chúng tôi xin chỉ một mối hại nữa để sau này người mình khá để phòng kéo đến lúc lờ lăm mà ăn rãng bất cập. Mối hại ấy là cái mục-dịch của các nhà mua bán đồ cũ-trang, hoặc đồ vật dụng (*Brocanteur*). Trong giấy mua bán của họ thì để: *Acte de vente* (giấy bán-dứt) người chủ bán bằng lòng bán món đồ.....cho chủ mua, số tiền là.....

Thế mà lắm người chưa hiểu cứ đem đồ đến cầm. Nặng nói lời rặng nhẹ không cần nói, đây xin tờ rằng: lúc người cầm món đồ ấy đến chuộc thì chủ mua lại không cho, thừa đến quan cũng khó mà dặng việc. Người cầm không dặng việc, ai cũng biết, chẳng phải là quan xử chẳng công, vì trong giấy để rõ ràng là «GIẤY BÁN ĐỨT» mình

trót nghe lời lăm lờ, thì thật lý phải cam.

Mong rằng: người mình nên dè-dặt sự ấy cho lắm. Nếu muốn cầm cố những trang vật gì thì cứ lại tiệm cầm đồ, bằng phải lúc hết giờ hoặc đêm hôm mà có việc cần cấp lắm thì mới lại mấy chủ *Brocanteur*. Nhưng khi cầm món đồ gì thì cũng phải này xin biên lai nhận rằng: đồ ấy cầm giá bao nhiêu lời mấy phân, cùng đồ bao lâu mà mất.

Vì bằng muốn bán dứt thì cứ tùy theo giá phải chăng, chứ không của dân đem đến cho bị chúng gạt lường, nỗi mất của còn thêm tức lỗi. Những điều gian trá những kẻ mác lạn đã phải đến cò bót lăm phen. Vậy vì tấm lòng thành thiệt, chẳng đành hững mắt bích tai, Bổn-quán xin dặng mấy lời này để từ đây khỏi sanh những chuyện lời thối, tương cũng không phải là vô ích.

Các ngài hào đã bị lường gạt, đã mắc lặn nhà *Brocanteur* nào, xin chớ ngại, hãy viết thư đến ngay, Bổn-quán sẽ dặng lên báo chương hầu để làm gương cho người biết.

AN-HA

Quan Thống đốc Namkỳ viếng Cántho

Ngày 14 Avril Quan Thống-Đốc Namkỳ là ông Quesnel có ông Dubost chủ bút báo «Le Temps» (Đại-Pháp) tháp tùng ngồi xe hơi từ Saigon trực viếng tỉnh Cántho. Đến nơi là 10 giờ rưỡi ban mai, có quan chủ tỉnh Tholance đến bên dờ-hơi chực rước về tư dinh sẵn có viên quan chực sắc nơi đó hầu tiếp

nghe ngài. Quan Thống-Đốc đáp là xong, kể dùng bữa và nghỉ trưa nơi dinh quan Chủ-tỉnh, Chiều lại dùng 3 giờ ngài đi viếng trường học, 4 giờ đến viếng nhà thương, có quan tư lượng y là ông Vielle cùng các Bà-phước tiếp rước đất ngài đi xem các nhà nuôi bệnh Ông Quesnel tỏ dấu vui đẹp mà thấy dặng sở nhà-thương Cántho ngày nay trở nên sung túc lớn-lớn như thế vì ngài cũng là một vị hữu công soạn tạo sở nhà-thương này trong năm 1906-1907 là năm ngài ngồi chủ tỉnh Cántho.

Viếng Nhà-thương xong rồi, quan Thống-Đốc đến viếng nhà Công-Sở làng Tân-An có các vị Hương-chức làng ra mắt ngài kể đó ngài lên xe-hơi với quan Chủ tỉnh Tholance trở về tư dinh an nghỉ.

Nghe đâu qua bữa sau quan Thống-Đốc Quesnel sang viếng tỉnh Băclieu

Bổn-Báo chúng tôi chúc ngài cuộc hành trình an hảo.

AN-HA

Thâu tiền đồ

NHƯN DÂN NÊN BIẾT

Vì lời nghị quan Tổng-thống Đông-Pháp ngày 18 Février và 18 Mars 1921 định:

Đo Bể nước thuộc hạt Cholon

» Tân-an »	» Tân-an
» Cántho »	» Cántho
» Phụnghiệp »	» Cántho
» Mỹthuận »	» Vinblong

Được phép thâu tiền đồ y theo bản dưới đây.

Rủi ro ghê gớm

Xe hơi dùng xe bò một người Langsa bỏ mạng nhiều người trọng tích.

Ngày chúa nhật 10 Avril này xe hơi của M. Gaston Goubert ở Sóc Trăng, bắt từ Saigon chạy lên Trjan lối 8 giờ sớm mai. Chở theo xe M. Fritz Phaure, Mlle B Mlle B. hai đứa nhỏ và một tên sếp phơ.

Cách Biênhòa ước mười ngàn thước xe chạy mau quá, mau cho đến 50 ki-lô-mét một giờ, trên kia thì một cái xe bò đi xuống, M. Goubert liếc thấy, cho hay ráng hết sức tránh, nhưng phần số đã cũng, tránh sao cho khỏi.

Xe hơi dùng xe bò một cái rất mạnh hai bánh bên tả và vè vắn xa; tay cầm xe danh vào ngực M. Goubert bẻ một lỗ rất sâu, còn sọ thì chẻ dài ước dặng 15 phân, lòi óc ra ghê gớm. M. Phaure Mlle B, Mlle B. và hai đứa nhỏ vắn xuống còn tên sếp-phơ thì mắc kẹt dưới xe.

Sự rủi mà cũng may, thỉnh linh nhờ có xe M. Jeanne ở Saigon chạy lên, không cần nói cũng biết lẽ cố nhiên M. Jeanne phải ngừng xe mà cứu người con người. Chờ lại Biênhòa mấy người bị bệnh còn M. Goubert thì vô kể khá thì đã tắc hơi rồi, đành để người nằm lại đó. Về đến Biênhòa, nhờ M. Damprun rước vào nhà và kêu quan thấy đến. Cho xe kiến lên đem thầy M. Goubert về Biênhòa và báo tin cho người anh đang chửi xếp bót Chợ-dù hay, người đem xe hơi qua chở em về an táng.

M. Goubert vô phước đã đánh, ngặt nỗi bỏ vợ yếu con thơ ở lại xứ Takeo, chẳng luận là người, tương khi: cây cỏ cũng ngậm ngùi đau đớn.

Bộ	Bộ hành	Chó	Người kéo và xe kéo	Xe tay và người kéo	Xe hai bánh thú kéo và người đánh xe	Xe bốn bánh thú kéo và người đánh xe	Xe 3 chỗ ngồi sắp xuống và người sếp-phơ	Xe hơi 4 chỗ ngồi sắp lên và người sếp-phơ	Xe ca-mi-ông
Bé-lie	0\$03	0\$03	0\$15	0\$25	0\$50	0\$65	1\$00	1\$30	1\$60
Tanan	0\$03	0\$03	0\$10	0\$20	0\$40	0\$55	0\$80	1\$10	1\$40
Cantho	0\$05	0\$05	0\$20	0\$40	0\$80	1\$10	1\$65	2\$20	2\$75
Phunghiap	0\$01	0\$01	0\$05	0\$10	0\$20	0\$25	0\$40	0\$50	0\$75
Vinhlong	0\$04	0\$04	0\$10	0\$30	0\$65	0\$90	1\$30	1\$75	2\$20

Cuộc đấu cầu tại Vinhlong

Chiều chúa nhật 10 Avril này có cuộc đấu cầu Vinhlong—Sadec rất vui. Lối 4 giờ tại sân đấu cầu treo cờ rực rỡ thiên hạ nô-nức đến coi.

Hội Sadec xuống 4 cái xe hơi chập nức. Đúng giờ hai hội phân ra, Vinhlong mặc áo đỏ, Sadec mặc áo trắng, hai bên tranh giành nhau, tiếng vỗ tay như pháo nổ. Giờ đấu đồng loạt đồng tạt bắt phân thắng bại; giờ sau hai bên cũng nan phân, hội Vinhlong đá ballon dung nhảm cột *poteau* rất mạnh, ballon vắn ra lúc đương tranh đấu, người giữ goal Sadec nhảy lên bắt trái *ballon* hội Vinhlong lẫn người giữ goal Sadec té ngã lăn, tay người giữ goal Sadec đụng ballon thổi hận (*rủi*) một goal.

Hội Vinhlong có một người *chà-và* hán sửa bờ đưng *a-de* thật là nhậm lẹ, thấy Thành trước đứng *do-mi* sau chạy ít kê sánh bằng. Hội Sadec cách đội-dấu *«coups de tête»* thiệt là xuất chúng, đá niền cách gọn gàng, 4 người giữ goal cực kỳ lanh lẹ, tiếng kêu người vang rân.

Hội Vinhlong thắng một goal mà chẳng vui, hội Sadec bại một goal mà chẳng than.

Thanh Phong

N.B.—Hội đấu cầu: Sadec, Vinhlong, Travinh lập đã lâu rồi, còn tỉnh Cánhơ chưa thấy, nên xưa rầy trong quí báo An-hà thôi thúc Cánhơ mau lập cho thành hội.

Phân riêng của bi-nhân cũng ước

Trong hội đấu cầu Cánhơ mau thành lập, vì Cánhơ, Travinh, Viublohg, Sadec nếu mỗi tỉnh đều có hội đấu cầu, 4 tỉnh kết tình liên lạc lại, ngày chúa nhật hoặc ngày lễ nên mời lại đấu cầu là 1 cuộc rất vui mà lại tiêu khiển nữa. Xin hội Cautho chờ bỏ qua.

Giấy bạc 0\$20 giả

Tìm ra một mối, bắt được ba người

Hôm chiều thứ tư lối tám giờ tối, có một tên khách-trú đi xe lửa đường trên Saigon-Cholon. Kti chàng va lại tới ga thì xe vừa khởi chạy mua giấy không kịp nên lên xe rồi mới đưa cho người xét lấy một tấm giấy bạc hai cật trả tiền xe. Người xét giấy cầm coi kỹ lại thì nghi chắc là giấy giả, bèn trả lại cho tên khách

May cho ta mà rủi cho chú khách, khiến trên chuyến xe có M. Quilichini lính tuần thành đi, nghe cái lấy với nhau bèn móc túi trả thẻ cho tên khách rồi mới lấy tấm giấy bạc ấy mà coi kỹ lại rồi cho tên khách biết rằng mình là lính tuần-thành xin mời tên khách lại bắt.

Tên khách Nham-Man khai rằng y làm mái-chính tại hânz bạc mới của khách là hânz East India Ltd. Xét túi y thì thấy 50 tấm giấy giống như trước. Tức thì bắt anh ta giam lại.

Vu ấy dễ đẹp em một bên cho đến 8 giờ sớm mai ngày 7 Avril ông Duval là quản lý tuần-thành mới nhậm bót Cholon đến viếng ông Tổng-lý hânz bạc mới đó. Chứng mới lục xét trong phòng viết của tên Triều-Taog. Xét gặp

50 cái giấy giả nửa trên bàn, viết của người thủ bốn giấy ấy dựng trong một cái giỏ mây nhỏ gắn bên lại có 18 cái giấy thiết của Đông-Pháp. Coi lại thì nhiều cái trùng số với nhau.

Sau khi ha-h hỏi kỹ lưỡng thì tên thủ-hồn là khách Lý-rạch-Diên khai rằng giấy ấy của người hành khách đưa y (y đổi giấy ấy có hai đồng bạc) Anh ta và một người đồng lứa nữa là người góp tiền của hàng tên Trinh-Liên-Coi đều bị bắt lương.

Tên ấy thiếu đến tại ông Tổng-lý hàng bạc Đông-Pháp. Theo lời ngài nói thì có lẽ giấy ấy của khách trú bên Hongkong đem qua. Nhớ lại thì hàng bạc East-India thường hay giao thiệp với Hongkong là chỗ hàng chánh.

Như vậy mà cũng chẳng nên nghi cho ông Quán-lý của hàng. Khi hỏi ông Tổng-lý tại ông rất ngạc nhiên vì hàng mới mở có cửa một ngày mà xảy có chuyện rồi như vậy.

Cũng nhờ việc tình cờ mà làm cho sở tuần-thành bắt dặng mới song cũng đáng khen ông Duval và ông Quilichini vì nhớ có sức hai ông tra xét.

C. L. B.

Việc các nước

SỰ THIẾT HẠI CỦA NƯỚC PHÁP TRONG KHI CHIẾN TRANH.

Bữa nong 3 Mars mới rồi, quan Thủ-Tướng là ông Lloyd George diễn thuyết tại kinh thành Luân-dôn, có kể sự thiệt hại của nước Pháp trong khi chiến tranh như vậy: chưa kể chết người hại của mà nước Pháp bị hư hại hết thấy: 2

muôn 1 ngàn nhà máy; 1 ngàn 659 cái mỏ, 2 ngàn 303 chỗ, vừa làng, vừa xóm, vừa thành phố, 1 ngàn cái lâu-dài (chateaux) 8 ngàn kilometres đường xe lửa, 5 muôn 2 ngàn kilometres đường cái, 3 muôn 7 ngàn mẫu đất đã cấy lúa rồi. Còn nhiều cái hại nữa, chẳng thể kể hết được.

...

TIẾNG NÓI CỦA LOÀI VƯỜN

Quan bác sĩ tên là Ca-Nai, người nước Anh, nuôi một đoàn vượn kể đã được tám năm. Thường thường ông dùng tâm nghiệm cứu tiếng nói của chúng nó rất kỹ càng, bèn làm một quyển sách đặt tên là «Tiếng nói của loài vượn» (Monkeys. langage). Ông lại đem thử hỏi câu nói của loài ấy, câu nào chỉ vô nghĩa gì, giảng cho nhiều người nghe bảy câu như dưới đây:

Whoo-w	nghĩa là	Đồ ăn
Ch-eu-y,		Cơm
Y-ecgk,		Nguy hiểm xảy đến
Chi-in,		Cái gì đến rồi
Yoo-hw,		Đến đây!
Oo-oh,		Tình bạn yêu mến.
Nwah,		Hãy yêu lòng.

Ông đã giảng cho nhiều người nghe như thế, rồi ông lại giết những người ấy đến chỗ chuồng nuôi vượn để thí nghiệm cho coi.

Ông bèn nói với một con vượn trong chuồng rằng: Whoo-w. Con vượn ấy bèn cầm cái đĩa đựng đồ ăn đến trước ông mà xin ăn miệng nó cũng vẫn nói: Whoo-w. Whoo-w.

Ông lại đến một cái chuồng khác, trong chuồng có nhiều vượn, ông kêu to lên rằng: Y-ecgk. Y-ecgk! Các con

vượn cũng kêu lên một lượt như thế rồi rủ nhau chạy vào góc chuồng mà núp. Một chấp ông nói rằng: Nwah! Nwah! thì các con vượn cũng đều nói theo mà từ từ ở trong góc chuồng đi ra.

T. N. D. B.

Tin mừng

N.ày 27, 28 Avril tới đây là ngày của ông Trần-ngọc-Quế Hương-đoán làng Tân-An «Cantho» định sinh cho con trai ông là M. Trần-phước-Thanh. Bốn quán tiếp đãi hồng thiếp, vậy xin kính lời cảm tạ ông và cầu cho loan phụng hòa minh, mỗi chỉ trăm năm xe chặc.

An-Hà kính mừng

Nam.kỳ thời sự

Giá bạc

Thứ sáu...ngày 15	Avril.....	7 f 00
Thứ bảy...ngày 16	Avril.....	id
Chúa nhật...ngày 17	Avril.....	6 75
Thứ hai...ngày 18	Avril.....	id
Thứ ba...ngày 19	Avril.....	7 00
Thứ tư...ngày 20	Avril.....	id
Thứ năm...ngày 21	Avril.....	id

Giá lúa

Lúa chở đến nhà máy mỗi tạ 100 kilos là:

Thứ sáu ngày 15	Avril.	3\$40	tới 3\$65
Thứ bảy ngày 16	Avril.	3 40	tới 3 65
Chúa nhật ngày 17	Avril...	id	
Thứ hai ngày 18	Avril...	3 40	3 60
Thứ ba ngày 19	Avril.	3 40	3 65
Thứ tư ngày 20	Avril...	id	
Thứ năm ngày 21	Avril...	id	

...

cantho

BỊ ĐÂM TRỌNG TÍCH PHẢI CHẾT

Ngày 12 Avril 1921, lúc 4 giờ chiều tại làng Trường-Long (Cántho) có xảy ra một vụ đâm chém, có tích nghe ra

như vậy: Nguyễn-văn-Tường 28 tuổi, Võ-văn-Giang 19 tuổi và Nguyễn-văn-Thơ 34 tuổi cả ba đều ở làng Thuận-Lê hạt Tân-an, đi chung với nhau một ghe đến làng Trường-long (Cántho) làm lúa. Trong lúc tên Giang gây gỗ với tên Thơ về sự tiền bạc sao đó, Thơ bị nhục nổi xung lại sẵn trong tay đang cầm con dao sắc đưa hấu ăn, Thơ giận bèn đâm tên Giang trọng tích. Tên Tường thấy vậy nhảy vô can ngăn bị chém một dao, song nhẹ.

Tri hô, làng bắt tên Thơ giải ra Tòa và chờ 2 tên bị vết đến nhà thương cứu chữa.

Võ-văn-Giang, vì bị đâm lũng lá gan nên qua bữa 14 Avril, lúc 7 giờ tối bỗng qui Di-lộ.

Tòa còn giam cầm tên Thơ đợi ngày xử.

...

cantho

BUM MIỆNG XÚT LỬA

Tên Quán ở Phú-sơn làm ruộng tại An-mỹ. Lúa chưa kịp đem về nhà kể đêm 28 rạng 29 Mars một dân ăn cướp 5 đứa đến dè Quán nhét khăn vô họng xút hết lúa xuống ghe chèo đi mất.

Oan truyền Ngọc-Hạnh

(Luyện vi tình)

par Trương-quang-Tiền

V

Mà hồng dễ tui cho ai.

Đời người như thế có hoài nông công!

(Tiếp theo)

— Khéo hỏi cơ câu chi lắm, vậy chó cháu không hay biết đến chi sao? nầy! các cơ này còn rành rành, việc đã

tàng mắt cô, cô bước vào thì thàng Thu cũng còn đây, Ngọc-Hạnh thì nằm đó. Chú nhà với tớ, nổi hòa gian còn chưa nhận lỗi mình, cô cũng biết cái tánh chầu lăm chớ! Chẳng phen người nước Vê, hẹn người đến giữa vườn dân, nhưng mà..... nhưng mà, thừa đêm vắng canh thâu, dặng dặt trai vào phòng nói.

Ngọc nghe qua ghen cứng, muốn mở miệng không ra, căng hàm răng đăm ngược kên la, trong họng máu ra lai láng. Tức..... tức muốn giải oan mà chẳng đặng, ngó mắt Thu như ngậm đắng nuốt hờn, giận lắm! giận cái thằng ăn ở vô nhân, may là mình ngăn trước đón sau, đến này nỗi nọ cho đến sự rồi, mà kết cuộc cũng chẳng khỏi, mang cái va vuốtong tay áo! Thật vậy nàng ngó thì hay quá, nào có biết đến chi người vô ý, kẻ hữu tình, ai để dạ phòng rình mà thiếu!!

Nói rằng không hay biết, tưởng cũng có chỗ còn ngờ, và chẳng trước kia đã có nói lue Thu đứng nhìn cái vẻ thiên nhiên ngơ ngẩn, thậm gây gỗ với ba con thằng lằng, thì nghe Ngọc cất tiếng lên, máng nhứt chàng... cho đến thế.

Có vậy! Ngọc có mở miệng máng nhứt Thu, song sự máng nhứt đây — nếu tôi tưởng chàng lắm — thì chẳng qua là nhảm cơn nàng ngủ mê mà ta mới đó thôi, vì bụng nàng lúc nào cũng đình ninh cổ hân hai-Thu, hân lắm, quyết đây cho đến kíp anh chàng, lẽ cố nhiên, những người mà trong lòng họ đã chứa chứa cái oán cái thù rồi thì dầu giấc ngủ cũng mơ màng, tư quyết nằm gai nếm mật.

Còn như Thu nghe Ngọc bất bình mà

máng chưởi mình đến thế thì lại ngờ là nàng hay, nên năng ỏi ý-ôi, cho ra nỗi cô nàng nghe lọt.

— Vì tức ghen mà máu trào cả giọt, cơ nên cô nàng thấy vậy, cũng đem lòng thương xót lắm thay, dẹp nỗi hờn chờ đến rạng ngày, hầu Ngọc minh khai mọi lẽ. Thế mà rạng ngày rồi, uổng ngồi cứ tuông rơi giọt lệ, xoắn-xang lòng duren, thế kim-châm, hết lác dẫu chắc lưỡi than thắm, đến dậm căng căng răng tức tức. Thật vậy! dẫu mặt đá mây chạy cùng tôi, huống chi nàng nghĩ tới không tau; thỉnh lloh mà bình địa nổi phong ba, bấy giờ mới biết: ăn làm sao mà nói làm sao, khóc cũng bỏ mà cười âu chưa tiện.

Kêu Thu ra gan hỏi, thì chàng cũng cứ làm thình, không một tiếng đáp từ, chỉ cứ cuối dẫu xem ra vẻ ưu sầu hết sức. Phấn thì tức giận, phấn thì không rõ dặng ngọn-ngành, cơ nên lời cô chàng bả mới hành hung, tay đánh miệng chưởi, đánh chưởi cho dả nư rồi, nhưng mà: chàng cũng cứ căng răng ráng chịu. Tắc lòng sâu bần biểu, sâu oan kia theo mái bên mình, oan kia theo vì nặng gánh tình, gánh tình nặng nên sinh nóng-nổi. Chàng nghĩ đi nghĩ lại, rồi bần tới tính lui, thật khổ sở hết sức, trong tam thập lục kế, ý cũng muốn: tha lâu ohì vì thương cho rồi, ở chi đây mà: ngày chi tới khôn ngồi khó đứng.

Song nói thì nói vậy, chớ dễ gì tính cho xong, chẳng phải lo còn dính mối nợ một trăm đồng, cũng chẳng phải sợ đi ra rồi mà chết đói, nhưng mà chàng chưa dễ tính xong đây là vì quá mến yêu người ngọc, quá thương

tiếc cái liêu mảy, vì biết: dẫu mà không chung gối vịn phòng, âu là nhìn nhau cùng nguôi lòng chút ít.

Nhất lại từ ngày mà Ngọc bị cơn mùng máng nhứt, nghĩ cho cùng tờ hòa gian, nghĩ dẫu chừng nào thì lại càng thêm ruột bầm gan, thủ chốt chứa với chàng càng nặng. Ai cũng biết nàng là một tay sâu sát nước dơi, hiềm gay đúng mực. — Chẳng phải sâu hiểm như chị Hoàn-Thơ, không chịu nhượng chổng chung, rồi đồ ghê tương mà ra oai sư tử. — Không! thật không phải!! tôi muốn nói nàng sâu hiểm với hai Thu mà thôi, vì chàng cứ leo dèo theo khuấy rồi duyên mình cho đến nói ra thân tôi tớ rồi, mà còn căm lên rình làm quỷ.

Làm như vậy là quấy lắm, dẫu cho ai cũng nhận là quấy, bởi vậy nên từ đây Ngọc cứ dể dạ hăm-hăm, muốn nuốt mặt chàng cho dả giận. Công chuyện làm thì hai tay không bỏ; mà nàng thì hết mắng tới chưởi, hết chưởi tới đánh. mượn cơ này kiếm mưu khác, ôi thôi! có cây trồng đến cũng nhai mảy. Ngó đến cái tuồng mặt của thằng Thu chừng nào thì tắc gan tự dẫu sôi, ghét lắm, giận lắm! sự ghét giận vô chừng này nó làm cho nàng không còn dể ý lường công, muốn xô dẫu chàng đi cho khuất mắt.

(Sẽ tiếp)

Thuốc trừ chuột rất hay

Mới đây người Langsa mới bày ra một thứ nước kêu là «Le Ratinol» để thuốc loài chuột rất hân hiệu. Thứ thuốc này dễ rợn với cơm, hoặc bánh mì, sữa bò, nước đường cùng

các vật thực mà chuột hay ăn, rồi cho chuột ăn trong 5 giờ đồng hồ sau khi ăn thì chuột phải chết. Một điều tiên là một mình loại thuốc ăn nhấm thuốc đó thì chết mà thôi, còn các loài vật khác: chó, mèo, heo, gà ăn nhấm thì vô can, nên dể dùng mà thuốc chuột khỏi hại lấy đến loại vật khác và người ta ruồi ăn nhấm cũng vô hại. Một ve nửa litre giá 1\$20 phụ thêm ba cent tiền gởi.

Thuốc này ở Đại-Pháp người ta đã thí nghiệm nhiều lần đều được thần hiệu, ở Saigon, Gia-đinh, Chợ Lớn cũng có thử rồi, thật chẳng sai lời chút nào. Có trừ bán tại Nhà-in Hậu-giang Cánh-thơ muốn mua xin viết thư cho M. Trần đắc-Nghĩa Directeur de l'Imprimerie de l'Ouest à Cánh-thơ thì thuốc sẽ gởi đến cho.

Tôi chịu lãnh

Tôi chịu lãnh cất nhà, phố, bán đá cát Núi Sập chớ đến tại bến. Lãnh mua và bán lại các vật dụng, như đồ nư trang, giấy cầm đồ, đồ gỗ trong nhà quần áo hoặc mới hoặc cũ, tất một lời là: những món nào mà quý vị hết muốn cần dùng, thì xin đem đến tôi mà thương nghị.

Tiền tôi ở gần nhà việc Tân-an (Cánh-thơ) có bán đủ các thứ thuốc trị các chứng bệnh và đồ cần dùng theo cuộc vệ-sinh.

Vậy kính mời quý vị, nếu có việc xin cổ cập đến nhau, gọi là chẳng phụ lòng người đồng bang trong bước đường thương mãi.

LÊ-KIM-ĐÀNH

(Cánh-thơ ville)

Cần bạch

Chàng tôi có một hiệu là "TAY".
HAT-LONG tại đường d'Adran số 115
nhằm góc đường Olier số 1 để sửa đèn
Lito Landi đèn Manchons xe máy,
số, máy đánh chữ, máy bát và máy hát,
bộ g còng các thứ đồng hồ, v.v. v.v.
Lại cũng có bán: Manchons, Carure
và dầu Essence. Những thợ và máy móc
sắp đặt tại tiệm làm được các việc theo
ý quý ông giao cho chúng tôi. Mỗi khi
quý quan có đám tiệc chi mà muốn
chưng đèn trong nhà cho sáng thì hãy
tôi công lãnh làm được; miễn là cho
chúng tôi hay trước.

Thơ và mandat xin đề như vậy:
Nguyễn-văn-Chu
115,—Rue d'Adran
Saigon

Tiệm khắc con dấu

Kính trình cùng quý khách đăng rõ:
Tiệm tôi trước ở số nhà 85 đường Catinal
và số 130 đường Pellerin, nhờ ơn lực
châu chư quân từ chiếu cố thì công
nghệ của tôi đã thành hành bấy lâu nay.
Vậy tôi đã dọn lại số 96 cùng đường
Pellerin vẫn chuyên nghề khắc con dấu
đồng, cao-su, bán-đồng, bán đá cẩm
thạch để mó, có bán đủ các thứ con dấu
Tay gởi lại, như là Dateur, Numéro-
teur, Politeur, Compteur, etc. v.v.

bán đồ phụ tùng theo cuộc con dấu
giả, rẻ đồ tốt mà làm mau, có in Catalo-
gue đề gởi cho quý khách nếu quý khách
muốn cầu dùng kiểu nào thì xin gởi thơ
cho tôi lấy Catalogue lựa kiểu mà dùng
tôi sẽ hết sức làm cho vừa ý các quý
khách.

TRAN-DUY-BINH
Graveur—96 Rue Pellerin—Saigon

An phong

Bijouterie-soieries de Chine
et du Tonkin
CAOLANH

Kính trình cùng lực châu Quý khách
đăng rõ: tiệm tôi mua bán hơn năm năm
bán ròng hàng tàu, những là văn xuyên
lãnh nhiều, cùng là hàng vườn, nhuộm
đen điện láng thật tốt, không hề trở, tôi
chắc ý, vì tôi mua bán đã lâu, nên
tôi hết sức lựa chọn thơ nhuộm, nhuộm
tốt và hớt chằm tốt, nên các nơi khác
không thể bì kịp hàng đen của tôi, và
giá tôi bán lại rẻ. Còn đồ mặc trắng như
là: cầm châu, hoa tư các, cũng xá lực
soạn bắc thảo, lực soạn thượng há
đều có đủ thứ, còn hàng bắc như, băng
thơ, lương-lược đồ thứ, tôi lãnh tại
Hà-nội, như quý khách muốn mua vật
chi dùng xin gởi thơ đến, thì tôi sẽ gởi
đồ lại liền, như vị nào muốn mua nhiều
mà bán, tôi tính giá rất nhẹ, hàng tôi
gởi contre remboursement.

Cao-lãnh: Nguyễn-xuân-Trước
Cần bạch

Có bán

Tại Garage Central de l'Ouest Cánh thơ

5 Cái xe hơi mỗi cái giá 3.900\$
2 cái hiệu Mitchell 6 máy
1 " " Chalmer 6 "
1 " " Davis 6 "
" " " Reno 6 "

CÓ BẰNG. CẤP CỦA HỘI ĐẤU XẢO MỸ-NGHỆ HANOI BAN KHEN
DIPLOME DE MÉRITE - EXPOSITION DES BEAUX ARTS DE HANOI 1920
Cordonnerie—Chapellerie—Tonkinoise
GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRE

NGUYỄN CHÍ HÒA

83 Rue Catinal Saigon

Kính cùng QUI-VỊ đăng rõ. Tiệm tôi có 30 thợ BẮC-KỲ giỏi ĐÓNG GIÀY, LA
NON theo kiểu ÂU-CHÂU kim thời. GIÀY đóng bằng DA-TÂY hết, NON làm bằng
CÂY-MÓP thiết nhẹ, lợp NỈ-XÁM, BỐ-TRẮNG VÀ BỐ-VÀNG đỏ kiểu. Tôi cũng có thợ
KHAC CON-DẤU ĐÓNG VÀ CHẠM MỘ-BIA ĐA CẨM-THẠCH ĐỂ MÃ. Tôi đã BÁN-SỈ đi
LỤC-TINH thiết nhiều, đã có nhiều vị rất tin cậy và khen ngợi NON VA GIÀY của tôi
làm thiết kỳ càng và giá lại rẻ hơn chỗ khác nữa. Tôi cũng có BÁN GIÀY-HẠ DA
LÁNG GIẾP DA-LÁNG VÀ NHUNG đỏ màu GUỐC BẮC-KỲ SƠN-ĐEN QUAI-NHUNG. QUÍ
VỊ xa xin viết thơ về thương nghị tôi sẽ hỏi Am lập tức có giá BÁN-SỈ riêng thiết rẻ
xin chư tôn chiếu cố cho việc buôn bán của ĐÔNG-BANG ta được thành lợi trong
lúc cạnh tranh này tôi hết lòng cảm ơn.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA, Kính mời

Tiệm Hòa-mỹ Cao lãnh Có trữ mây món hàng
này tại Nam-Bắc-Ai
Trà Ôn

Bốn hiệu có bán đủ thứ hàng tàu
hàng tây, hàng bắc, và hàng vườn
cùng có rượu tây đồ hộp đồ cần và đồ
tạp hoá, bán sỉ và bán lẻ bốn hiệu xưa
nay chuyên một nghề buôn bán, cho nên
những hàng thơ-lựa của công lựa cạnh
chỉ kỹ-lương. Và rất dày công nhuộm,
lấm cho nên dùng lâu càng tốt chẳng hề
phai màu hầu chư quý vị, muốn mua đồ
bán lại, hoặc gia dụng xin gởi thơ quyết
vào bốn hiệu sẽ lập tức gởi liền khi
hàng đến chất là dạng vui lòng quý-vị.
Hàng định gởi contre Remboursement
đem bạc đến nhà thơ lãnh hàng.

Chữ như: Huyên-dắc-Nghĩa kính mời

1— Các thứ rượu Tây, rượu Cam
Qui các tuyền.
2— Giày nón của Annam làm.
3— Đậu hộp, hiệu Exquises, Arachides.
4— Các thứ thuốc của M. Nguyễn-
khắc-Kiểm ở Tam-Bình.
5— Xà-bong đen, hiệu con rồng và
xà-bong con ngựa một sừng.
Có bán thuốc: «Vạn linh-Tô» «Nam-
hoàn-tê» và «Trường-sanh linh-dược»
Có cho mượn phòng ngủ nữa, xin
đồng bào chiếu cố.

Tiệm Nam-Bắc-Ai vững vàng,
nhờ ơn quý vị, đồng bang tưởng linh
Chữ TIỆM NAM-BẮC-ÁI LÊ-MẠI

DỒNG HỒ HIỆU "LIP"

Đồng hồ mà người ta hay kiếm mua là đồng hồ hiệu
"LIP"

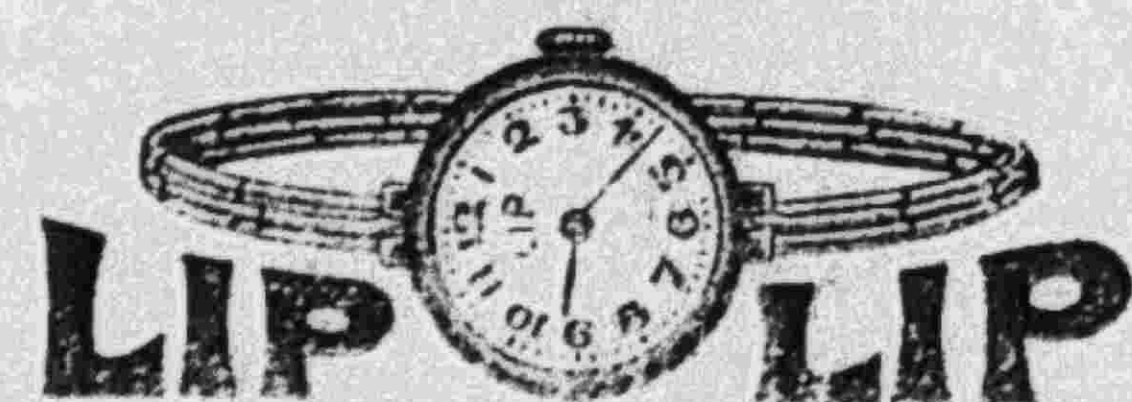
CHRONOMÈTRE
LIP LIP

LA MARQUE FRANÇAISE
Montres de Précision
EN VENTE CHEZ LES BONS HORLOGERS
Exiger la marque LIP sur le cadran.

THIỆT KHÔNG?

Mua thử một cái dùng, hay
là hỏi thăm những người đã
có sẵn đồng hồ hiệu **LIP** thì
biết.

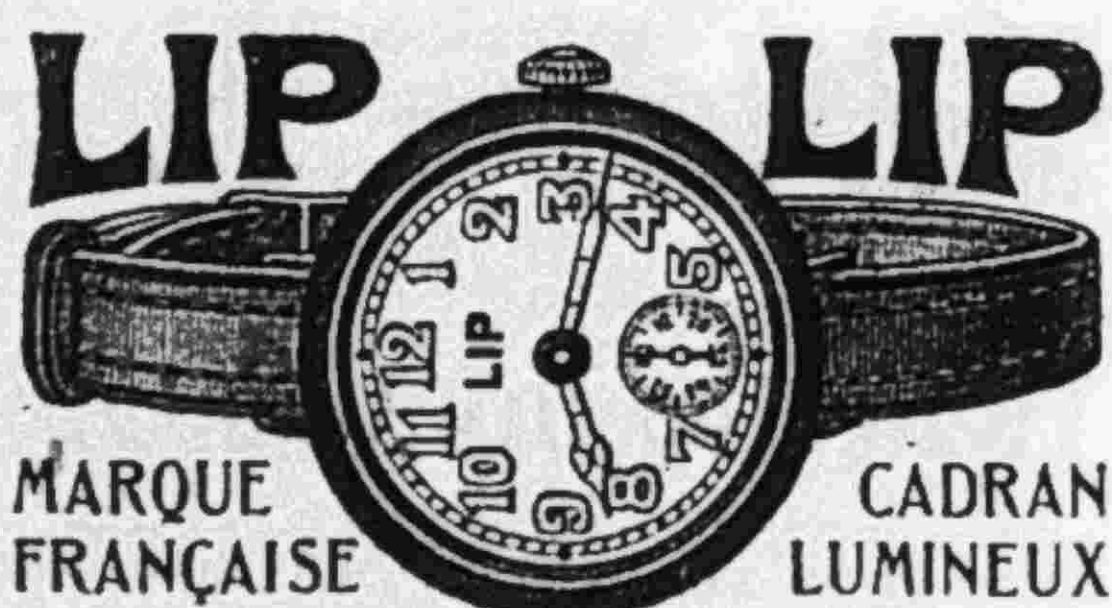
MONTRE-BRACELET EXTENSIBLE POUR DAMES
Platine, Or, Argent, Plaque or.
EN VENTE CHEZ LES BONS HORLOGERS
Exiger la marque LIP sur le cadran.

SAO VẬY?

Vì máy nó tốt lắm, nó chạy
đúng, chắc và lâu hư, khỏi tốn
tiền sửa mãi như các đồng hồ
khác

SAO NỮA?

Vì nó là hiệu Langsa và giá
nó rẻ lắm.

MARQUE FRANÇAISE CADRAN LUMINEUX
En vente chez les bons horlogers
Exiger la marque LIP sur le cadran

CÓ TRỪ BÁN TẠI:

Hàng LES GALERIES DE
LOUEST là hàng HẬU GIANG
DƯƠNG HÀNG Saigon, My
tho Cantho và Trà Vinh,

Thuốc điều hiệu globe

TRÁI ĐẤT)

Có gói 10
điều

Có gói 20
điều

Hút đá ngon, dễ dành lâu được
không mốc, không mục.

Tại Hàng DENIS-FRERES có trữ bán

LOI RAO

Kính cùng lục-châu đăng rõ tại nhà
In Hậu-Giang Cấn-thơ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-chức có
quyển thi hành như trường-tòa.

Sách này có 156 trường và có đồ kiểu
yết thi lời truyền-rao, của ông DƯƠNG-
VAN-MÊN mới do.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$00

Tiền gửi..... 0.24

xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang
Cấn-thơ mà mua

Nhà máy xay gạo

TẠI CHÂU THÀNH CẦN THƠ

Tại nhà máy này có xay và trữ gạo
rất bán lẻ và bán ta. Gạo xay ra có
nhiều hạng tùy theo giá.

Trong lục-châu, chứ vì nào muốn mua
hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà
thương nghị.

Décortiquerie de Cantho

Quảng tài Thạnh

Tạm đồng ghe và sửa ghe
ở bên kia sông gần cột giây thép
vòm CẦN THƠ
PHÙNG-CHIÊU— chủ tiệm

Kính cùng quý vị đồng tường, nay
tôi lập một trại đồng và sửa ghe
cơ an u và bề tiện bề tra và kéo ghe.

Tiệm tôi cũng có bán các thứ cây
cưa đủ thước tất mà tốt giá lại nhẹ hơn
các nơi.

Chỗ tiệm này biết lễ nghi của người
A-nam nên tiếp rước quý vị vừa lòng
luôn luôn chỗ tiệm này khi trước có
làm chủ sự tiệm cưa hiệu là Quảng-tài-
Lại, vì ai ai cũng biết rằng người ấy
biết chiều biết đãi ai bực nào

Xin quý ông quý thầy có cần dùng mua
cây cùng đồng hay là sửa ghe đến tiệm
Quảng-tài-Thạnh thì rõ.— Cái xin
quý-thầy thương.

Nay kính cáo.

TIỆM

Trương-van-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đồ đồ phụ
tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn
đều khi đá (carbure) theo cuộc quan,
hôn, tan, tế, kỷ yên, Tân gia, hạ thọ,
khăn đen bán, khăn tây và khăn bông
tốt thượng hạng, bán mớ và bán lẻ ở
ruột xe máy hiệu Michelin, giấy bán ở
đồ cơ động theo kiểu kim thời. Quý ông
ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy,
thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng kỷ
lượng mà gửi contre-Remboursement
nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ
và tôi cho giá đồ phụ tùng in sáng bằng
chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-van-Hanh,

Cần khải

NOUVELLE
BOULANGERIE Française
Chan Hưng Thai

RUE DU TRIBUNAL
Cantho

Kính cùng quý ông, quý bà rõ:
Tôi mới lập lò làm bánh mì kế bên tiệm
đang giấy hiệu TÂN-THANG ở đường
tòa Chánh.

Bánh của tôi làm một ngày 2
lần: 4 giờ sáng ra một kỳ, còn chiều 1
giờ ra một kỳ bánh mới nức.

Tôi làm như vậy để có bánh mì
nức, giòn, thơm cho quý ông quý bà dùng
cho vừa miệng. Tôi đã lập tại Saigon 1
có làm bánh mì đã hơn 20 năm có danh
tiếng vì tôi làm bánh kỹ lưỡng sạch sẽ
lắm, nay tôi đến Cantho tôi cũng cứ giữ
cả kỹ thuật ấy mà làm cho vừa ý mỗi
bạn luôn luôn.

Xin quý ông, quý bà mua ăn thử
tại biệt chứ không phải lời chuốt ngọt.

Nay kính
Chan-Hưng-Thai

**Nhà Hàng hậu giang
tại Mỹto**

KINH

Trình cùng đồng bang quý khách đáng
hay: Hàng-Hậu-giang là hàng của người
Annam trong tỉnh và Langsa chung
lập tại Mỹto, nơi đường mé sông, gần
cầu Tân tuấn đã khai trương bán đáng
mấy tháng nay. Cuộc thương mại của
Hàng, càng ngày càng tiến phát, cũng
nhờ có đồng bang vị tình lui tới.

Tại Hàng có bán đủ thứ hàng hóa,
bằng tây, bằng bắc, bằng tàu, nhiều,
lành, xuyến, nhuộm thiết tốt, dù vải,
đèn, xà bông, thuốc hút, đồng hồ vàng,
bạc, tiền Lip, vân vân, còn nhiều thứ
hàng hoá khác nữa kể không xiết.

Vậy xin mời quý khách có dám tiếp
chi, hoặc khi nào có dịp chi qua chợ
Mỹto, xin vui bước ghé lại Hàng
thi rõ biết.

Xin quý khách nhớ một điều là Hàng
này của người đồng hương ta công
lao lập ra. Mua một món chi giùm cho
Hàng dần nhờ món bạc nào, thì cũng
là giúp cho người quê hương nên cuộc
tranh thương của ngoại quốc. Đó là

giường tốt cho người Nam ta, để các
nhà em nương theo mà lần bước vào
cuộc lý tài, hầu dựng tranh chút
quyền cho quê vức.

Được như thế thì chẳng bao lâu đồng
bang ta sẽ chung hưởng mỗi lợi trong
bốn xứ.

Nay kính,
Quản Lý Hậu-giang đương hàng
Mỹto.
Nguyễn-tấn-Thượn.

Ngò cùng lục châu

Tại nhà in Hậu-giang (Cantho) có bán
thứ Carnet để đựng giấy bạc mới bày
như giấy 0,10 0,20, và 0,50.

Vậy quý vị nên mua 1 cái để dùng
đựng giấy bạc ấy, đã tiện mà lại khỏi
hư khỏi rách.

Giá bán thật rẻ mỗi cái 0\$20 mà tho
Nhà in Hậu giang
Kính cáo

Một việc khá lắm

Có quan Giám-đốc Quesnel sáng lòng
muốn bán hai sở ruộng của ngài, ở tại
Tháp-mười Mỹto, sở thứ nhất được
46 mẫu, ở dựa mé kinh, sở thứ nhì
được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là
kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xé mới
vét lại lớn lắm, bề ngang chừng 40 thước
nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như
muốn chở lúa thẳng lên Chợ-lớn đi ngã
sông Vài-co cũng dễ lắm.

Hai sở ruộng ấy đều là đất thuộc tốt
lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá
chi nữa hết; lại sẵn trong đất có mười
ba cái địa, cá rất dai lợi. Có một sở đất
khác kể cận với hai sở ruộng nói trên
đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu
Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và
có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán.

Hai sở ruộng của quan Giám-đốc
Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới
15 ngàn gĩa.

Ai muốn mua hai sở đất ấy xin gởi
thư cho quan Giám-đốc Quesnel đến
Saigon, hay là gởi cho sở Nhứt-trình An
hà tại Cantho mà thương nghị, và tại
xem bản đồ thì hiển rõ.

MỸ KỸ

TRUONG-GOC-GIU Propriétaire

Tiệm họa chơn dung và khắc con dấu ở
đường Turc, số 16, ngang nhà hàng Mottel
- SAIGON

Kính cáo cùng chư Quý-khách đáng
hay, tiệm tôi có khắc con dấu bằng
đồng, bằng gỗ thông, bằng cây—có
chạm bằng đồng, cũng chạm nhẵn hiệu
—có làm mô bia chạm bằng đá cẩm
thạch, có thợ họa chơn, nhảm—hình
người mà vẽ: vẽ bằng dầu sơn vô bờ
vẽ nước thuốc màu, hay là bằng mực
tàu, hoặc bằng viết chì than—họa biển,
liền, tranh sơn thủy—theo rạp hát—
khắc bình chơn dung vô hạn đồng, bằng
đá cẩm thạch để theo mô bia trăm năm
cũng chẳng phai—có thợ chạm các thứ
cây danh mộc.

Như Quý-Khách nào muốn hỏi giá
tiền về món chi xin gởi thư cho tôi, tôi
sẽ gởi cáo-bạch (Catalogue).

TRUONG-NGOC-GIU. Cầu khải.

Phở cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà Ấn-quán,

Tại Cantho, tạo sáng đến rày,

Lục-châu quân-tử, ơn dày

Mãn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành

Thanh-hành đáng cửa hàng rộng mở,

Máy sấm thêm, thấy thợ tin rờng,

Lành in chi thấy đẹp xong,

Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng
(thiệp-tan

loa, sổ, bộ, làm càng kỹ lưỡng,

Chắc lại bền chẳng nhượng của người

Nói chi sách đóng thì thôi!

Lưng da, lưng bố, để đời ít hư.

Sách in sáng, tình từ, Kim Túy,

Tự điển cùng Sử ký Đại nam.

Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,

Cáo thi hành án, thiết làm rất hay.

Thước, viết nghiên sáng dây đủ hạng

Thiếu chi đâu giấy láng, mực ngời;

Chức trao, nào phải nhúng lời.

Sang chơi 1 chuyển xin mời các ông

Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,

Bốn quán nào dám phụ ý ai,

Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,

Miêng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.

An-Hà-An-Quán Bđ Dolanone Can-tho
Đầu kính.

Lời rao

Một án văn quốc-âm nên đọc, nên
truyền cho hậu thế là bốn:

TUÔNG KIM THẠCH KÝ DUYỄN
của một nhà đại gia văn chương là
ông Tiến-khoa Nghĩa soạn.

Có trữ bán tại nhà

Monsieur-Đỗ-văn-Y

N. 80 Rue d'Espagne và

Rue Catinal N. 95 Saigon

Giá mỗi quyển là 0\$80

Cáo bạch

Có bán các

viết "PORTE

PLUMES À RÉSER-

VOIR" ngòi viết

bằng vàng thiết

cạo "PLUMES EN

OR CONTRÔLÉ"

14k không

sét không màu

Có khẩu (AGRAF)

một đầu bút

viết, còn đầu

kia thì viết chì

PORTEMINE; có

phụ thêm 1

hộp nhỏ đựng

năm cộng chi

để thay. Cây

viết này nếu

gìn giữ xài

mười năm

không hư.

Xin đừng

tưởng rằng cây

viết này giống

theo cách viết

năm cái, một

đầu

Mua về, nếu

xài không dẫn

không xứng

đáng với đồng

tiền thì trả lại

Bốn hiệu sẽ trả

v tiền lại đủ

Giá một cây

là (có hộp có

Comptegoutie

giá 4\$50

Mua nguyên 10

về bán lại càng

tiền giá rẻ

hơn nhiều.

Cũng có trữ

bán mực sty-

lographique

bleueblack

thứ tốt.

giá một

ve

là 0\$50

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

là

Nhà in An-Hà
CANTHO

HỒI DỒNG BANG

Trong xứ ta có lò đặc,
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
âm rờng bằng nước mía

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái môi lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuốc nữa.

Mua uống rồi mới biết
SOCIÉTÉ.

des
SURES ET RHUMS
Cantho Cochinchine

Muôn mua xin do nơi
HÃNG HẬU GIANG.
DƯƠNG HÀNG
Cantho, Saigon
Mytho
Travinh.

Vậy môi lợi càng ngày về tay đóng chương.